

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

92

Szerző:

Cím:

Az utolsó találkozó

Forrás:

Lobagó,
1960. júl. 27.
(Hely)

Hely

Ságvári Endre

Idő

"1960"

Személy

Egy budai cukrászdában, valahol az szélső asztalok egyikénél ült Ságvári. Kicsit megfogyott az utolsó napok kemény, gyorsütemű munkájában. Alig pihent. Jókedvét, hitét a fáradság sem törte meg. Most is, hogy ott ült a csendes kis cukrászdában, várva valakire, nézte, figyelte az asztaloknál ülő embereket, s elképzelte, szinte megírta magában mindegyikük jövőendő történetét. A sarokban egy fiatal pár ül összebújva. Egy másnászörp áll kettőjük között az asztalon. Egyik sem nyúl hozzá... talán csak ennyi pénzük volt. A lány még diáknak látszik, s ahogy a fiút nézi, kicsit borostás arcát, eres, nagy kezét, amint féltékeny emelkedik s puha mozdulattal végigsimítja a lány haját... munkásember lehet, nehézsorsú, szeretetre vágyó fiatal munkás. S Endri látja már őket egy barátságos, szép lakásban, amint a lány a nagy könyvespolc mellett ül és tanítványainak dolgozatát javítja, a fiú meg most lép ki a fürdőszobából, bekukkant a gyerekhez, betakarja, aztán átmegegy a másik szobába, kinyitja a rádiót, olvas, valamit szól az asszonykához, beszélgetni kezdenek, mi volt ma a gyárban, iskolában, mi van az országban, a világban...

De szép is lesz a munkássors, olyan éppen, amilyennek ő Munkássországot mutatta be egy Gul-

liver-estén az angyalföldi fiataloknak.

Soha eszébe nem jutott, hogy talán másként lesz, hogy ő tán már nem éli meg, hiszen olyan bizonyos közelségben van a jövő. És ő annyira akarja! Igaz, mondja néha, amikor a rendőrség nagyon a nyomában van:

— Én az ő kezükbe élve nem kerülök —, de inkább csak arra gondol ilyenkor, hogy harcolni fog fegyverrel is, amíg él.

Fegyver... most is ott lapul a pisztoly a táskájában, a francia nyelvkönyv és a Béke és Szabadság új számának kéziratai mellett. Valahogy jelképes is ez a három dolog így együtt, mint ha azt mondaná: szükségünk van minden eszközre, tudásra, fegyverre, hogy ezt az utolsó harcot megvívjuk. Az utolsó harc, a végső...

Ilyenkor minden perc az életet hozza közelebb. S mégis, hogy pazarolják a történelem nyersanyagát, az időt...

Lám, most is, akivel találkoznia kellett, késik. Még vár rá két percet, nem akarja, hogy a másik szobába, kinyitja a rádiót, olvas, valamit szól az asszonykához, beszélgetni kezdenek, mi volt ma a gyárban, iskolában, mi van az országban, a világban...

Figyeli az ajtót. Nem jön. Még mindig nem jön.

Autó fékez a cukrászda előtt. Halk zaj. Ságvári észreveszi mégis. A kerthelyiség kapuján négy ember lép be. Körülnéznek, meglátják Endrit, indulnak az asztala felé.

— Detektívek — villan át agyán. Lerántja az asztalról a táskát. Már kezében a revolver, de nem látni, fedi az asztal. Azok meg csak jönnek...

Felugrik, tüzel. Az első detektív megperdül a tengelye körül, elvágódik. A másik három riadtan szétrebben, búvik a márványlapos asztalok mögé. Endri újra lö, a második detektív is eldől, magára borítja estében az asztalt.

Ságvári oldalt, a sövény mellett fut a kapu felé. Szorítja magához a táskát, ne maradjon nyom a detektívek kezében.

Már azok is tüzelnek, de csak az asztalok mögött megbújva, és a golyók elkerülik Endrit.

Még négy lépés a kapu. Még kettő...

Az egyik pribék elészalad, hogy elvágja az utat. A következő golyó őt is földrenyomja. Ságvári már a kapuhoz ér. Még egy lépés és megmenekült. Kiugrik. A mozdulat megtörik. Visszazökken, szemüvege földre hull, ő maga valószínűtlenül lassan visszafordul, s tán még látja, ahogy az egyik sebesült detektív ráemeli a fegyvert. Endri még egyszer utoljára elsüti a pisztolyt, a ravasz üresen kattan, nincs több golyó...

S ő, aki egész életében oly keményen állt a lábán, most elomlik. De halott keze is mereven szorítja a fegyvert.

A holttestet három detektív rángatja fel az autóra. Kettő közülük már menni is alig tud. A negyedik ott fekszik merev testtel az asztalok között. Az autó felbőg és elsuhan. Utolsó útjára viszi Ságvári Endrét, a magyar kommunisták, a magyar fiatalok egyik vezetőjét. A holttestét viszik. Élve nem került a kezük közé...

Benn a cukrászdában, a sarokban összebújva, riadtan, némán ül még most is az a fiatal pár. A lány hirtelen sikongva felír. A fiú magához öleli és az ő keze is remeg. Láttak mindent és nem értenek semmit. Nem tudják, hogy az a fiatalember, aki itt ült a közelükben, s akinek még az arcára sem emlékeznek, értük halt meg.

Másnap egy illegális találkozó, az egyik fiatal kommunista elmesélte társának a cukrászda harc történetét. Katona ismerősétől hallotta. Az a katona semmit sem tudott a fiatal hősről, aki tűzharcot kezdett a detektívek ellen. A nevét sem tudta. Ők ketten is csak most hallották először ezt a történetet, s mégis:

Jobbra: A Zugligeti út Nagy-cukrászdát ma Ifjúság cukrászdának hívják. Szívesen keresik fel a fiatalok. Mi is találunk ott egy ifjú párt. Ezeknek már többre teltt egy pohár málnaszörpnel...

— Endri volt — mondja az egyik rekedt-halkan.

— Ó... biztosan ő.

Egy hét múlva a Margit körúti fogház valamelyik cellájában kis csomagot kapott az egyik kommunista rab. Múlt heti újságba csomagolták. Az újságban kis cikk szövege arról a kommunistáról, aki a Nagy-féle cukrászdában... Nevet nem írt a lap. A cella lakói egymásra néztek. Összeszoruló torokkal mondta ki valamelyikük:

— Endri volt.

S a többi bólintott rá.

— Ó, biztosan ő.

Igen, ő volt az, Ságvári Endre, aki oly bátran harcolt, oly szépen álmodott a jövőről.

(Ságvári Endre hősi halálának évfordulója alkalmából közöljük ezt a részletet, Hámosi Ottó „Endri” című hosszabb elbeszéléséből.)